

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

IV. Letnik

V Ljubljani 15. junija 1903.

Št. 12.

V pojasnilo.

Z ljudmi, ki zavijajo resnico in pačijo besede, ni lahko govoriti. Ako so poleg tega še politični otroci, je delo tem težje, ker se jim dopovedati ne more. Nimam upanja, da bi bilo kaj boljše v tem oziru in tega tudi ne pišem zaradi političnih stanovskih nasprotnikov, marveč zaradi svojih somišljenikov med učiteljstvom. Dobé se namreč še vedno prijatelji, ki so bolj dostopni nasprotnim argumentom in so jim ljubše fraze, kakor pa odkritosrčna beseda.

Da pridem k stvari!

Kranjsko učiteljstvo je na skupnem shodu zahtevalo regulacijo plač. Regulacija se bo morala tudi izvršiti. O tem so prepričane vse stranke ter so dale — vsaj slovenske — tudi izjave o tem. Regulacija sama je stvar poslancev. Ti naj premišljajo, s čim bodo pokrili stroške regulacije. Po drugih deželah so bili učitelji ob takem vprašanju bolj previdni. Zahtevali so sicer regulacijo, a za drugo se niso brigali, najmanj so se pa vtikali v stvari poslancev, zlasti so pa bili toliko modri, da niso poslancem ukazovali, kje naj denar vzemó. To je monopol kranjskih naprednih učiteljev. Ti so se oprijeli izjave župana Hribarja, da se mora v to svrho deželna naklada zvišati in sedaj napredni zahtevajo, da se morajo s Hribarjevo idejo strinjati vsi poslanci, zlasti pa podpisani. Na drugi strani so pa

začeli najostudnejšo gonjo proti dr. Šusteršiču, češ, ker je rekel, „da raje dež. zbor razbijemo, kakor bi dovolili regulacijo plač“. Tako so si prikrojili dr. Šusteršičeve besede, izgovorjene čisto v drugem smislu, nekateri napredni gg. kolegi, in sedaj vprašujejo javno po listih mene, ako se strinjam z izjavo, katera ni bila nikdar izgovorjena. Smisel dr. Šusteršičeve izjave je bil, da je katoliško narodna stranka za regulacijo, a da naj se vpelje nov šolski davek, da pa raje prepreči dež. zbor, kakor bi dovolila povišanje deželne naklade. Zato pa: Udri po dr. Šusteršiču in živio Hribar!

Tako so si napredni učitelji napravili svoj „šport“ in sedaj se tega strašno veselé. Otrokom se moramo pač le smejeti, čeprav so često hudobni.

Hribar — sicer vsa čast, ki mu pristoja — gotovo ni resno pomislil, kaj je izjavil takrat. Regulacija bi zahtevala 1,000.000 K. Za to pokritje bi se potrebovala trideset- do petintrideset- procentna naklada, ako ne višja. Sicer je pa še rekel, da bo več zahteval kakor učitelji sami zahtevamo. Seveda naj to verjame, kdor more. Takrat je g. župan prebral tudi neko (baje) dr. Tavčarjevo pismo kot pooblastilo, da govori v imenu napredne stranke, torej je bila njegova izjava takorekoč uradna. Toda dva meseca po našem shodu je že minilo, pa noben poslanec napredne stranke ni še pritrdil Hribarjevi izjavi, noben ni imel še shoda, da bi razvijal Hribarjev načrt o regulaciji učiteljskih plač pred svojimi volivci, med katerimi so tudi poveliki večini kranjski učitelji. Iz tega po vsi pravici in brez vse sile sklepam, da se noben liberalen poslanec ne strinja s Hribarjem v tej stvari, tudi dr. Tavčar ne. Ako se pa motim ... Noben poslanec, tudi liberalen, ki se sicer cedi simpatij in ljubezni do učiteljstva, se noče zameriti volivcem. Najbolj brez skrbi je Hribar, ki zastopa ljubljansko mesto, zakaj on je župan, bankir i. t. d., v Ljubljani je pa dosti odvisnih volivcev, ki smejo sicer godrnjati, a nasproti voliti ne smejo.

Pa vzemimo, da ima Hribar skupino 9 liberalnih poslancev popolnoma v žaklju, je to še-le slaba četrtnina zbornice. Kje so pa drugi poslanci? Kako bo dobil za svoj predlog večino? In to ravno kaže g. župana v čudni luči, ker je vedel, da za tak predlog v zbornici ne dobi večine, pa je vendar učiteljem obljubil, da ga bo stavil. Učitelji so — kajpak — viharno ploskali. Poleg katoliško-narodnih poslancev nasprotujejo zvišanju dež. naklade tudi zastopniki veleposestva in ti so Hribarjevi zavezniki.

Tako so stvari in sedaj sodite, kdo hoče učiteljem dobro, ali tisti, ki se resno trudi poiskati virov za regulacijo, ali tisti, ki jim obeta „zlate gradove“. Toda otroci so že taki, da raje sezajo po zlati igrači. Politika, ki jo ob tem vprašanju uganjajo naprednjaki, je pač otročja.

Kranjsko učiteljstvo mora vedeti, da je Hribar ljubljanski župan in tudi sicer vplivna oseba, ki se za svoje pristaše tudi potruzi. Ako treba, se

vsede v kočijo in sivci ga potegnejo pred vladno palačo. To učitelji vedó in čutijo in da se mu prikupijo, so se mnogi iz same servilnosti oprijeli njegove izjave, da naj se zviša deželna naklada.

Sedaj pa še onim, ki v „Tov.“ in „Narodu“ name vstavijo vprašanja, sledeče: Jaz sem glasoval za resolucijo na učiteljskem shodu. Jaz se zavedam svoje dolžnosti kot učitelj in poslanec. Trudil se bom v klubu in v zbornici doseči, kar največ mogoče za učiteljstvo. Odločno pa odklanjam, da bi mi tovariši tudi predpisovali, za kak način regulacije naj se angažiram. To je moja stvar. Pred vsem pa ne pačite resnice in ne zavijajte! — V bodoče pa odgovarjam le vprašanjem s podpisi, ker junakom, ki se skrivajo, pač ni vredno odgovarjati.

To je moj odgovor. Mislim, da dovolj jasen za vsacega.

Fr. Jaklič,
učitelj in deželni poslanec.

Reforme računskega pouka v ljudskih šolah.

(Odlikovano konferenčno poročilo.)

(Dalje.)

Nehoté se nam vsiljuje vprašanje: kdo ima prav? katera razvrstitev snovi je najbolj prikladna dobremu razvoju računstva? Da sedanja ne zado- stuje metodiškim načelom, o tem pač ni dvomiti. Torej: ali se naj vzame v 1. šol. letu vsestranska obravnava števil do 10, ali le so- in odštevanje do 10, ali pa ti dve operaciji do 20?

Odgovor prepustimo psihologiji, na katero se mora naslanjati prava pedagogika.

Psihologija pa nas uči, da otroci v prvi dobi sprejemajo le tiste pojme, ki so enotni in se jim javljajo v neposrednem naziranju v konkretnih slu- čajih. Vse, kar je le količjak abstraktno, presega njihove duševne moči, in je ne morejo doumeti. Iz tega je lahko najti odgovor prejšnjemu vprašanju.

Po zakonih dušeslovja bo torej učenec v 1. šol. letu umeval le one računske načine, ki se mu pojavijo popolnoma konkretno, pri katerih ni abstraktnih količin.

Ti načini so pa le soštevanje in odštevanje. Tukaj vidi učenec vse koli- čine pred seboj, prime jih lahko, med tem ko si ima v množitvi predstavljati abstraktni multiplikator, pri meritvi abstraktni kvocijent, pri delitvi pa ab- straktni divisor.

Prof. Lavtar pravi: Die Erfahrung lehrt, daß das Kind im I. Schuljahre für den Multiplikationsbegriff noch nicht reif ist. Dies ist leicht zu erklären: Der Multiplikator ist eine abstrakte Zahl.

Saatzer piše: Häufig läßt die 1. Klasse Lücken. Beim Zerlegen, Vervielfachen und Teilen bis 20 konnte trotz aller Mühe keine Sicherheit erlangt werden.

Egger se izraža o vsestranski obravnavi števil: Sie entspricht der natürlichen Entwicklung nicht, wenn sie an die eben eintretenden Schulkinder die hohe Anforderung stellt, gleich anfangs, wenn auch in einem geringen Zahlenumfange zu multiplizieren und zu dividieren.

Hug trdi: „Wer seine Schüler vom Anfang an alle Operationen anwenden läßt, um sie die Zahlen erwerben und allseitig auffassen zu lassen, der handelt gegen die psychologische Entwicklung.“

In Tank piše: „Ich weiß aus Erfahrung, daß die kleinen Rechenschüler, selbst nachdem sie schon $\frac{3}{4}$ Jahre mit Zusammenzählen und Subtrahieren beschäftigt waren, den Begriff des Multiplizierens noch schwer faßten.“

Kaj pravi Peerz o množitvi in delitvi v 1. šol. letu, navedla sem prej. Mislim, skoro ni treba več dokazov, kako potrebno je, da se razvrstitev učne snovi popolnoma uravna po zahtevah psihologije. Po njej je odvzeti preveliko breme spodnjim razredom, ter opustiti množitve, meritev in delitev v I. šolskem letu.

Torej nam preostaja voliti med Peerzovo in Lavtarjevo metodo. Menim, da je srednja pot najboljša, in to zastopa Lavtar s svojo zahtevo, naj se vzame v I. šol. letu le soštevanje in odštevanje do 20. S tem dobi naše računstvo trdno podlago, a koristi se tudi pouku in šolski vzgoji.

Kajti, če prikrojimo načrte po duševni zmožnosti otrok, to ni le prevažnega pomena za računski pouk, ampak upliva sploh na intelektualno izobrazbo in na vzgojo.

V tem slučaju namreč učenec lahko sledi pouku, torej lahko misli. Izreči mu je treba le to, pritrditi le temu, o čemer je v resnici prepričan, ne pa, kar se mu mehanično vtisne v spomin. Vsled razumnega naziranja samostojno misli, ker se ga le vpraša o problemih, ki jih lahko presodi drobna glavica.

Ali ni s tem veliko pridobljenega? Naše stoletje zahteva v prvi vrsti, da človek misli, da bistro, samostojno in temeljito misli. Dolžnost nam je torej, da za to uporabimo prvo priložnost, vsako priložnost. In naša šola je za to v prvi vrsti poklicana. Ona naj nauči mlade ljudi prav misliti, temeljito vse preudariti in tako po pravem spoznanju tudi pravo storiti. „Das Denken ist das wertvollste Viaticum, welches die Schule dem jungen Bürger auf die Lebensreise mitgibt“, pravi Peerz, ki prav dobro označuje naše razmere v računskem pouku z besedami:

„Das jetzige Rechnen ist verkapptes Drillen. Bedauernswerter Rechenunterricht! Überall Stützen, Krücken! Lahm geboren, lahm gestorben, so kommst du mir vor. Und dabei posaunt man es mit Pathos in die Welt: „Rechnen ist Denken“, und meint damit genug getan zu haben. Alles leerer Schall, alles Maschine. — Wie müht sich der Lehrer, mit allerlei Kniffen und Vorteilen die Elemente im Rechnen zu vermitteln. Wie freut er sich, wenn der Schüler — ohne sich zu besinnen (!) — rasch antwortet! Die Elemente zum späteren Rechnen wurden in die Ohren gepaukt . . . . Statt des emsigen Webens in der Werkstatt des Geistes, ergibt sich ein emsiges Weben in der Werkstatt der Zunge.“

Sklep: Torej je nekako več vredno, če zna učenec mnogo in spretno govoriti — kakor pa če mnogo in spretno misli! Še več: On se nauči govoriti o tem, česar prav ne razume. — Ni li tak pouk prvi začetek modernega greha — neizmernega napuha, — vsled katerega si usoja dandanes vsaka neuka, prazna glava besedičiti o stvareh, o katerih niti pojma nima! Če se je spretno naučil nekaj fraz, dovolj mu je. Zakaj se majejo tla auktoriteti resnice in pravice? Ker se vsepovsod več govori kakor misli in ker se slepilnim, visokodonečim frazam odpira duh, ki ni vaju strog logike od mladi dni.

Rousseau pravi: „Prava znanost ne škoduje nikoli, tudi majhna ne. Le zmota nam škoduje; v njo pa pridemo najprej, ako mislimo, da razumemo kaj — o čemer v istini nimamo jasnega pojma.

V svojem „Emilu“ piše nekje: „S prvo besedo, s katero se mora učenec zadovoljiti — s prvim dejstvom, ki ga sprejme, ne da bi jasno razumel zakaj, — se mu izpodkoplje prevdarek, samostalna, lastna sodba.“

In zopet drugej: „V pametnem ločevanju predmetov in v skrbnosti, podati mu le to, kar more doumevati — mu pridržati vse, kar presega njegove umske zmožnosti, kaže se prava spretnost učiteljeva.“

„Ne učite otrok nikoli, česar prav doumeti ne morejo!“ — „Ne morem dovolj opozarjati učitelje na to, naj svoje predmete, svoje dokaze vprilicijo duševni zmožnosti gojencev. Škoda ni v tem, da otrok ni imel snovi, pač pa v tem, da si domišljuje kaj umeti, kar mu je v resnici še nejasno.“

„Pri vzgoji in pouku prepuščamo in pripisujemo preveliko vrednost besedam. Po preobilnem govoričenju si vzgojimo površne blebetače!“ — Primerjajmo sličnost Rousseaujevih besed, s prej navedeno strogo opombo Peerzovo — „Die Übung in der Werkstatt der Zunge!“ — Res je, iz malih vzrokov nastanejo velike posledice. Iz prvega pouka, prve vzgoje, se često poraja duševna smer celega življenja. Ne zabimo tega!

Škoda, ki jo storimo otroku, se bridko maščuje v življenju; pa tudi že v šoli jo učitelj često prav neprijetno občuti:

Otroci izgubé veselje do predmeta in samozavest, ko vidijo, da jim ni mogoče zadostiti učiteljevim zahtevam. In to ne traja samo eno leto, ampak vpliva še več let naprej. Vzemimo konkretno primeru:

Če se merjenje in delenje vbija koj prvo leto v glavo, ju otroci ne bodo umeli. Nek negotovi čut nezmožnosti, in mržnja do teh operacij ostane jim več let, nekaterim ves čas pouka. Izjema so le izredno nadarjeni otroci, katerih pa po navadi nimamo na izbiro. Poloti se jih neka nezaupnost, h kateri se potem nehoté pridruži duševna lenoba. In tudi v višjih razredih lotijo se često le neradi računov s temi operacijami, ker jim je ostal in se vedno ponovi neprijetni čut duševne onemoglosti iz prvih let.

Resnične so besede, ki sem jih slišala iz ust odličnega šolnika: „Kar se pokvari v elementarnem razredu, ne da se več popolnoma popraviti. Učitelj in otroci trpé vsa prihodnja leta za tem.“

Otrokom se pa tudi vzame veselje do pouka.

Saatzer pravi: „Weil trotz alles Bemühens keine Sicherheit erlangt werden kann (on meni množit. meritev in delitev), müssen im II. Schuljahre 3—4 Monate auf Wiederholung desselben Stoffes (iz prvega leta) verwendet werden.“ V tretjem šolskem letu zahteva zopet tri mesece zgolj za ponavljanje. Tako torej! V prvem šolskem letu vzeti je več kakor zmoreje majhni učenčki; potem pa morajo ubogi učenci, ne da bi se po 14 dnevnom ponovilu učili kaj novega, kar kvasiti in premlevati celo četrletje snov iz I. razreda! Ali je to pametno? Ali je to pedagoško?

Zdi se mi, kakor če si kdo z neprebavljivimi jedili preobloži želodec. Treba mu je potem pretrpeti vsakojake nadloge — jemati razne jedilne praške, se postiti i. t. d. Zató pa jedil mnogo časa še videti ne more. Gabijo se mu

Tako učenci! Siti so vsega in ž njimi tudi učitelj, ki mora z neizmernim potrpljenjem mučiti sebe in otroke! To je naravnost atentat na učiteljevo ljubezen do poklica, na učenčevo veselje do pouka. Temu se mora odpomoči. Preosnova učnih načrtov po psiholoških načelih je elementarna potreba, ker premogočno vpliva na ves pouk, in tudi na vzgojo. Tukaj ne gre čakati. Dejstva jasno govoré. A treba je koj iti za korak naprej.

(Konec.)

A. St.

Kako vzgajati mladino k delavnosti in zadovoljnosti z malim?

(Konec.)

Vztrajnost in konsekvence v svojih zahtevah pomagala bode učitelju izpodbuditi učence k delavnosti in pridnosti.

Ne zahtevaj le danes lepih odgovorov, pravih nalog, nego vsaki dan, Učitelj bodi nespremenljiv. Kar zapoveš danes, ne preklicuj jutri. Tako bodo učenci natančno vedeli, kako se naj obnašajo, kako naj delajo. Ta popolna enakomernost v zahtevah okrepila bode njihovo voljo in moč, ter dokaj pomnožila njih veselje do dela.

Dosedanje teze so se nanašale večinoma na delovanje učitelja med otroci, ki znajo le brezpogojno ubogati, ki pa še ne ravna po lastnem prepričanju. Pri doraslih otrocih, pri mladini, ki bode skoro izstopila iz šole, ki stoji ob prehodu učenja do vporabljanja naučenega v praktičnem življenju, treba je krepkejšega vpliva, bolj intenzivnih sredstev. Saj je v tej dobi naloga učiteljeva odgajati značaj, vcepiti ali vtisniti v mlade duše načela, kojim podrejuje mladenič ne le svoje delovanje, temveč načela, ki bodo glavno vodilo njegovemu mišljenju in hotenju. Zdaj ne koristi več toliko beseda, ki se obrača na srce in čut, treba je konkretnih slučajev, ki so materialna hrana duha. Otrok mora spoznavati sam; sam si izvajati iz mnogoličnih primerov posledice. Njegova pamet zahteva duševno delo, lastno spoznanje in prepričanje. — Učitelj torej ne bode več toliko opominjal in svaril, da učenem

priljubi delo, ampak podajal jim bode prilike, povesti, navajal vzglede, da spoznajo plemenitost dela in njegov dobrodejni vpliv na dušo in telo.

Temu služijo primeri iz zgodovine in svetega pisma, po kojih se nauči mladina čislati delo, zaničevati lenobo.

Ni treba segati učitelju v tujo zgodovino, že v domači bode našel obilno snovi, kojo naj izkoristi v svoj namen. Kdo more pozabiti cesarja Jožefa II., ki je z lastno roko prijel za plug, ter zoral čudečemu se kmetiču eno brazdo? Ali ni delo, kojega čisla sam cesar, res častno in plemenito? Naš presvetli cesar delajo od jutra do mraka v prid svojih državljanov. Jutranja zora jih najde pri delu in skrbeh, ki ne jenjajo pred nočjo. Slavni junak Lavdon, ki je za Marije Terezije privedel Avstrijo do vrhunca slave in časti, je vstajal slehern dan ob petih, izdeloval vojne načrte, poučeval in vežbal vojake. Veliko veselje pripravi tudi učencem, ako jim učitelj pové, da se mora vsak cesarjevič in kraljevič izvežbati v eni stroki rokodelstva. Vsi slavni cesarji, odlični vojskovodje, učenjaki in pisatelji delali so in se neumorno trudili, da so dospeli na stopinjo, na vrhunec slave, kjer jih občuduje ves svet. Nikdar pa ni bilo slišati, da je zanikernož ali lenuh, ki ni napenjal svojih močij, dosegel vzvišeno stališče v zgodovini. Tudi v zgodbah sv. pisma najdemo mnogo podatkov, ki se nanašajo na delavnost in pridnost. „Kdor ne dela, naj tudi ne jé“, pravi sv. apostol Pavel, ki ni le z največjim duševnim naporom delal v prid svete vere, temveč je bil v prostih urah tudi spreten tkalec, da si zasluži vsakdanji kruh. Že prvi kristjani so najlepši zgled delavnosti. Paganski cesarji so se jih posluževali pri zidanju svojih palač in kopališč, kojih krasoti se še zdaj čudi ves svet. Imeli so sicer sužnjeve premnogo, a najbolj so cenili krščanske delavce, češ, en kristjan dela za deset drugih; že po neutrudljivi marljivosti so ga spoznali iz množice drugih. Pogani se temu niso mogli dovolj načuditi, in si tega niso vedeli tolmačiti. A mi vemo, kaj je dajalo našim bratom pogum, da so delali brez odmora, ne da bi jih trebalo priganjati. Mikalo jih ni plačilo, ni jim bil v izpodbudo časn dobiček, temveč vodilo in krepilo jih je višje prepričanje, spoznanje, da izpolnjujejo voljo Najvišjega. Pokorščina do njega, ki je prvi izrekel besede: „V potu do tvojega obraza služil si bodeš vsakdanji kruh.“

Zveličar sam je posvetil delo s svojim zgledom. Njegov rednik je bil delavec. On sam, pravi Bog, trudil se je v delavnici sv. Jožefa, dokler ni nastopil kot učenik sveta. Njegov zgled navdušil je prve kristjane, da so potrpežljivo delali in trpeli; njegov vpliv je bil mogočen stoletja in stoletja. da so ga posnemala razni narodi. Dandanes pa, ko se je človeštvo odvrnilo od njega, zaničuje tudi delo; pri človeku, ki gleda v delavcu le oživiljeni stroj, tudi delo ne bode imelo višje, blažilne vrednosti. Delavec, nevernik, se bode napenjal le radi časnega dobička; nevolja ga navdaje, ko zagleda bogatina, ki ves dan lenobo pase, in le živi, da bi stregel svojemu telesu. Kdo daje temu pravico vpregati mene v jarem, kakor živino, sam pa lenari? Mar ime, mar to, da je bogatih starišev? Saj sem tudi jaz človek, Tudi meni se spodobi živeti po človeški dostojnosti, ne pa mučiti se od zore do mraka in še biti povrh zavržen, zaničevan. Kar ima on preveč, to

mu vzemimo, ter si po bratovsko razdelimo; saj se hočemo le osrečiti; življenje je kratko, smrt pa uniči dušo in telo. Ena nebesa moramo imeti; tamkaj jih ni, pripravimo si jih na zemlji! Ali ne sklepa tak siromak popolnoma prav? Kakor hitro pade avtoriteta božja, izpodkopana je tudi avtoriteta države, vladarja in vsakega gospodarja. Socijalisti le logično izvajajo sklepe iz premis neverstva in brežboštva, ter hočejo svoje ideje do skrajnosti izpeljati v praktičnem življenju. Prišli so do posledic, ki žugajo uničiti ves postavni red ter ugonobiti ves naravni zakon. Poglejmo sovražniku v obraz in spoznali ga bomo; poglejmo, kje je prvotni vir njegovih pogubnih naukov, in spoznali bomo, kam nam je meriti, da zadenemo strupenega zmaja v srce. Vrnimo narodom versko prepričanje, in kakor bi trenil, bode padlo mogočno poslopje socijalističnih idej. — Odrasle, poboljšati bilo bi brezuspešno početje. A mladino, ki za nekaj let priraste, varovati strupene sape brezverstva, ter ji položiti trdno versko podlago, to je naloga učitelja-vzgojitelja. Kako naj v ta namen uporablja ves svoj vpliv, velel mu bode lastni čut. Majhna beseda, opazka o pravem času, koristi več nego dolgo besedovanje o božji vsegamogočnosti in vsevednosti. Otrok, ki je prepričan, da z marljivim delom dopada svojemu stvarniku in izpolnjuje njegovo voljo, mladenič, ki vé, da ga za natančno izpolnjevanje dolžnostij tudi za najmanjši trud čaka večno veselje, bode tudi kot dozorel mož zvesto uporabljal vse svoje zmožnosti, ter vedno ostal priden in delaven. Strašil ga ne bode ne trud, ne majhen zaslužek; delal bode iz prepričanja, da izpolnjuje nalogo svojega življenja.

Omenim še en pripomoček, ki utegne mladini priljubiti delo ter jo napolniti s studom do lenobe.

Otroci naj spoznajo vpliv dela in lenobe na dušo in telo.

Prelepo govori o tem naš nesmrtni Slomšek: „Hočeš biti srečen in zdrav, delaj pridno, kar je prav. Nevarno je pri delu se pregnati, pa ravno tako škodljivo je tudi praznovati. Železo rja sne, lenoba pa mlado telo. ako praznuje. Stojéča voda segnije, če je veter ne premaje, truplo pa sprhni, ki se od dela ne spoti. Mladenič, če bodeš pridno delal, boš tudi lahko spal, hude sanje te ne bodo budile; jesti in piti bo tebi dišalo, ne bo te tiščalo, kar boš zavžil. Lice tvoje bode rdeče, ko roža, močno kakor dob bo tvoje telo. Hudo vreme ti ne bode škodovalo, tudi bolezen se te lahko prijela ne bo. Delo je velik božji dar, le malovreden človek se ga boji; ali ravno njemu se prej ali poznej hudo godi, zakaj vsak meglenjak je gotov siromak; lenoba je huda bolezen. Bodi priden in delaj rad, dokler si zdrav in mlad, in dobro bo tebi vse žive dni.“ (Življenja srečen pot I.)

Kako resnične so te besede, lahko spozna mladenič, ki bode v kratkem stopil v življenje. Učitelj naj le skrbi, da padejo na rodovitna tla. Kakor vplivata na otroka domača in šolska vzgoja, da ga storita delavnega, istotako morata tudi ta dva faktorja delovati, da storita otroka zadovoljnega z malim. A večja naloga pripada tu le starišem.

Ako so stariši z malim zadovoljni, postal bode tudi otrok takšen.

Sin, ki vidi doma skromnost in štedljivost, posnemal bode z veseljem zgled starišev. Jabelko ne pade daleč od drevesa. Stariši se trudijo, v potu svojega obraza ves dan, da pridobé potrebni živež. Bogati niso, a vendar ni slišati pritožbe iz njihovih ust zaradi uboščine, temveč zadovoljni so z majhnim imetkom. Ne pride jim na misel hvaliti in blagrovati bogatine zavoljo njih bogastva; saj vedó, da delavne roke in čista vest so večje vrednosti, kakor vsi gradovi sveta. Te nazore vcepljajo v otroško dušo; ali je učitelju še mnogo treba vplivati v tem zmislu? Gotovo ne, če bi vsi otroci imeli takšne stariše! A to so žalibog le izjeme. Pomanjkljivost domače vzgoje naj izpopolni učitelj, kakor se dá.

Ne razvadi otrok s preobilno pohvalo!

Otroci, vedno hvaljeni, postanejo ošabni; tudi prelepe podobice naredé jih izbirljive in nezadovoljne. Že mladina naj se uči ceniti tudi najmanjši imetek. Zelo slaba navada je, dajati otrokom denarja v roke, in ne vprašati, za kaj so ga porabili. Denar pri otrocih, smatran za igračo, ne bode v njihovih očeh imel posebne vrednosti v poznejših letih. Izdajali ga bodo lahko-miselno, da ga bo vedno primanjkovalo. O zadovoljnosti z malim torej ni duha ne sluha. Če pa se že otrok privadi varčnosti, uporabiti in pomnožiti bode vedel nekoč svoje premoženje, da bode z lahkoto shajal, kar ga bo tudi storilo zadovoljnega.

Verska vzgoja, podlaga zadovoljnosti.

Vse prizadevanje starišev in učiteljev privaditi otroke zadovoljnosti z malim bode ostalo brezuspešno, ako ne dadó svojim gojencem trdne verske podlage. Človek, ustvarjen le za ta svet, ne pozna nič višjega nego bogastvo, bodi si gmotno ali duševno, ž njim si lahko pridobi vse, kar poželi njegovo srce; ako ga nima, hrepeni po njem in je nezadovoljen, nesrečen. Nasprotno pa je človek poln verskega prepričanja vzor zadovoljnosti. Vzгляд nam je pobožni Job stare zaveze. V silnem bogastvu je hvalil Boga ravno tako, kakor v največjem uboštvu. Veren človek ne živi za ta svet. Delal in prenašal bode vse iz ljubezni do Boga, niti največja nesreča ga ne bode spravila iz ravnotežja. Upanje na srečno večnost ga navdušuje, zanj ne bode nobeno delo pretežko, nobeno pomanjkanje preveliko. Verska vzgoja je najkrepkejši in edino pravi pripomoček, storiti človeka zadovoljnega in delavnega.

Dajmo mladini najdražji zaklad, sv. vero, in ne bode treba z modrijani preiskovati sredstev za osrečitev ljudstev in narodov. Verska načela, vcepljena iz srca v srce, ne po suhih naukih, temveč po praktični uporabi, nadomestijo preobilno — omiko, izobraženost, značaj; saj so pojav ideje božje, vsajene v človeško dušo. Delavnost, marljivost, pokorščina, poštenost in vse druge čednosti izvirajo v njih in so venčane z nespremenljivo zadovoljnostjo za vse življenje.

a.

Dopisi.

Ljutomer. Okrajno učiteljsko društvo je imelo dne 5. marca tretje in dne 2. aprila četrto letošnje zborovanje, katerega se je udeležilo 17, oziroma 16 članov; meseca maja pa nismo zborovali. Na novo sta društvu pristopili gospa Tomažič-Škrlec, učiteljica na Stari cesti in gospodična Karba, učiteljica ročnih del v Ljutomeru. Kot gost je zadnjemu zborovanju prisostvoval g. Vršič, učitelj pri Sv. Miklavžu. Gospod nadučitelj Vauda je dokončal svojo razpravo o napakah pri otroških značajih gledé na voljo in dejanja in je prišel do sklepa, da so socialne razmere, vplivi raznih vzgojnih činiteljev, slabi vzgledi in slaba vzgoja v domači hiši glavni vzroki vseh teh napak, proti katerim učiteljstvo — naj še tako marljivo deluje — malokaj ali celo nič ne opravi. — Prihodnje zborovanje bo v četrtek, 4. junija v novi šoli na Stari cesti vrh ljutomerskih goric.

Iz Gorice. Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo dne 29. malega travna prvo slovesno zborovanje na čast petindvajsetletnice svetega Očeta Leona XIII.

Otvorilo se je lepo zborovanje s papeževo himno. Nato je imel duhovni voditelj, preč. g. župnik I. Kokošar slavnostni govor. Sledili ste krasni deklamaciji: Prelesnikov „Silvestrov večer“ in Gregorčičev „Naš čolnič otmimo“, dalje prelepi točki: Mendelssohnov dvospjev „Večerna pesen“ in Schubertov samospjev „Vera v spomlad“. — Predsednica je prebrala svojo novelo „Jelena“. Slavnost se je završila z zborom „Regina coeli“.

Dne 13. maja ob 5. uri popoldne je predsednica predavala o didaktiki, dne 17. maja pa o metodiki. Prihodnje občno

zborovanje bode dne 27. maja ob 5 uri popoldne. M. H. W.

Iz Idrije. Podružnica „Slomškove Zveze“ za idrijski okraj je imela dne 4. t. m. svoje drugo letošnje zborovanje in sicer topot na visokem, a prijaznem Vojskem. Referat je prevzel č. g. župnik Anton Hribar ter je poročal: „K á k o b o d i r a z m e r j e m e d d o m o m i n š o l o.“ S svojim jako stvarnim poročilom je pokazal, kákošno bi moralo biti razmerje med domom in šolo, med starši in učitelji, da bi bilo v prid šolske mladine. Žalibog, da to razmerje ni povsod táko, kakoršno bi moralo biti. G. poročevalec in pozneje tudi drugi navzoči so z resničnimi zgledi dokazovali, kako pogosto starši izpodkopujejo ugled šole in učiteljev, ter seveda s tem najbolj škodujejo le svojim otrokom.

Po vsestranskem razmotrivanju tega važnega vprašanja prišli smo do sklepa, da tudi šolske oblasti mnogokrat pomagajo pri izpodkopavanju ugleda učiteljev. Zlasti krajni šolski sveti v tem oziru mnogo zakrivé, ker v nasprotju z učiteljem neopravičene šolske zamude opravčujejo. S tem slabé šolski obisk in v očeh starišev je le učitelj oni nepridiprav, ki potresa gledé šolskega obiska nepotrebne sitnosti.

Pa tudi c. kr. okrajni in deželni šolski svet marsikaj v tem zagrešita. Te oblasti izdajajo vedno nove odloke in ukaze, katerih mnogi so jako malo po godu starišem. In ako se učitelj po istih ravna, kakor je njegova dolžnost, je zopet le učitelj — preklicani sitnež. Zato bi bilo jako umestno, da bi šolska oblastva odloke in ukaze, katere bi morali vedeti tudi stariši, poslala županstvu da bi

jih ista, kakor druge ukaze višjih oblasti, razglasila. Potem bi ljudstvo vsaj vedelo, da to niso sitnosti učiteljev, temveč, da to zahtevajo višje šolske oblasti.

K sklepu se je sklenilo, da bode prihodnje zborovanje koncem julija v Črnem vrhu. N.

Šolske vesti.

Razpisane učiteljske službe. Kranjsko. Na trirazrednici v Planini je eno učno mesto stalno popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 4. julija 1903 na c. kr. okr. šolski svet v Logatcu. Na dvorazrednici na Blokah je popolniti izpraznjeno nadučiteljsko mesto. Prošnje so vlagati do dne 2. julija l. 1903. na c. kr. okr. šolski svet v Logatcu. Na deški petrazrednici v Ribnici je razpisano učno mesto s postavnimi dohodki v definitivno nameščenje. Prošnje do 25. junija na c. kr. okr. šolski svet v Kočevju. — Štajersko. Na enorazrednici Selevrh je razpisana služba učitelja-voditelja (III. kr. razred) s početkom zimskega polletja 1903. Prošnje do 30. junija na krajni šolski svet Sele — Vrh (pošta Slovenjigradec.) V političnem okraju Celje se bodo s pričetkom zimskega tečaja 1903|04 popolnila naslednja mesta nadučiteljev, šolskih vodjev in učiteljev, oziroma učiteljic: I. Šolski okraj Celje: 1. na dvorazredni ljudski šoli v Št. Lovrencu pod Prožinom (III. krajevni razred) mesto nadučitelja. 2. na dvorazrednici v Galiciji (III. kraj. razred) mesto učitelja, ozir. učiteljice. 3. na dvorazrednici v Liboji (III. kraj. razred) mesto učitelja, oziroma učiteljice. 4. na novo ustanovljeni 4 razredni ljudski šoli v Ljubčani 3 mesta učiteljev, ozir. učiteljic (III. kraj. razred). 5. na dvorazrednici v Šmartnem v Rož. dol. mesto učitelja, ozir. učiteljice. II. Šolski okraj Vransko: Na 3 razredni ljudski šoli v Gomilskem (III. kraj. razr.) mesto učitelja, oziroma učiteljice.

III. Šolski okraj Konjice: 1. na 3 razredni ljudski šoli v okolici Vitanje (II. kraj. razr.) mesto nadučitelja. 2. na enorazrednici na Črešnjicah (III. krajevni razred) mesto šolskega vodje. 3. na 5 razrednici v Čadramu 3 mesta učiteljev, oziroma učiteljic (III. kraj. razred). IV. Šolski okraj Šmarje: 1. na 3 razrednici Sv. Petru na Medv. selu (III. kraj. razr.) 2 mesti učiteljev, oziroma učiteljic. 3. na 4 razrednici v Št. Vidu (III. kraj. razred) mesto učitelja, oziroma učiteljice. V. Šolski okraj Gornji grad: Na dvorazrednici v Bočni (II. krajevni razred) mesto učitelja, oziroma učiteljice. VI. Šolski okraj Laško: 1. na enorazrednici v Gornji Rečici (II. krajevni razred) mesto šolskega vodje. 2. na dvorazrednici v Jurkloštru (II. krajevni razred) mesto učitelja, oziroma učiteljice (s prostim stanovanjem). Pravilno opremljene prošnje se imajo postavnim službenim potom vložiti pri dotičnem krajnem šolskem svetu do dne 1. julija 1903. V političnem okraju Ptuj se stalno ali začasno namestijo sledeče učiteljske službe: 1. V šolskem okraju Ptuj (okolica): a) Na trirazredni šoli pri Sv. Andražu v Slov. gor. dve službi; b) na štirirazredni šoli pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. ena služba; c) na šestrazredni šoli pri Sveti Marjeti štiri službe. 2. V šolskem okraju Ormož: na petrazredni šoli pri Sv. Miklavžu ena služba, in sicer na vseh štirih šolah z dohodki po III. plačilnem razredu in s pristo sobo. Prosilci, eventualno prosilke naj vložijo svoje redno

opremljene prošnje predpisanim potom do 15. julija 1903 pri dotičnem krajnem šolskem svetu. Sledeče učiteljske službe so takoj, najdalje pa do 1. novembra 1903 namestiti, in sicer: 1. V šolskem okraju Ljutomerskem: Na ljudskih šolah v Veržeju in Cvenu po ena služba stalno, oziroma začasno. Nameščenec v Veržeju dobi prosto stanovanje, obstoječe iz dveh sobic. 2. V šolskem okraju gornje-radgonskem: Na šolah pri sv. Jurju ob Ščavnici, pri Kapeli in Negovi po ena služba samo stalno. Obeh deželnih jezikov zmožni prosilci, oziroma prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje do 15. julija t. l. pri dotičnem krajnem šol. svetu. Okrajni šolski svet v Ljutomeru-Gornji Radgoni, dne 3. junija 1903.

Izpremembe med učiteljstvom. V pokoj je stopila učiteljica gdč. Ana Sernec v Slovenski Bistrici. Deželni šolski svet ji je izrekel pripoznanje na njenem delovanju. Nadučiteljem v Radgoni je imenovan definitivni učitelj istotam g. Jakob Nedok, za učitelje, oziroma učiteljice so pa imenovani na ljudski šoli v Globokem prov. učitelj istotam g. Rudolf Arnšek, na dekliški ljudski šoli s slovenskim učnim jezikom v Ljutomerski okolici suplentka gospa Matilda Mihalič rojena Kavčič, v St. Lovrencu v Slov. Goricah provizorična učiteljica istotam gospa Marija Farkas roj. Labes. Prestavljen je definitivni učitelj v Šmartnem na Paki g. Jožef Kranjc na ljudsko šolo v Poniški ob južni železnici. V stalni pokoj sta stopila nadučitelj g. Jožef Zirngast v Vitanju in začasno upokojeni gosp. Ivan Kunstič v Celju.

Okrajna učiteljska konferenca za kočevski okraj. C. kr. okrajni šolski svet sklicuje okrajno učiteljsko konferenco za učitelje slovenskih in utrakvističnih šol

kočevskega okraja v sredo, dne 8. julija 1903 ob 9. uri zjutraj v Ribnico. Dnevni red. 1. Predsednik otvori zborovanje in imenuje namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Poročilo c. kr. okr. šolskega nadzornika o nadzorovanju šol. 4. Ukazi in razglasi šolskih oblastev. 5. Referat: Učna slika v računstvu za eno uro v dveh oddelkih s posrednim in neposrednim poukom. Snov prve pol ure: I. oddelek (posredni pouk) izdeluje dve nalogi oziroma dva izgleda št. 13, str. 56. II. oddelek (neposredni pouk): učitelj razvija z učenci prvega oddelka IV. razreda nalogo 35, str. 67. Snov druge pol ure: I. oddelek (neposredni pouk): Razvija se z učenci prvega oddelka IV. razreda naloga 29, str. 57. II. oddelek (posredni pouk) izdeluje nalogi 30, str. 67, naloga 43, str. 67. Vse naloge po Močnikovi računici II. stopnja. Vsaki član konferencije izdela: a) kratko dispozicijo v glavnih potezah za vse naloge. b) razvija metodično nalogo 35, str. 67, s sodelovanjem učencev IV. razreda in dopošlje ta referat c. kr. šol. nadzorniku vsaj 8 dni pred konferenco. Referente določi c. kr. okrajni šolski nadzornik pri konferenci. 6. Določitev učnih knjig za prihodnje šolsko leto. 7. Poročilo knjižničnega odbora, pregled računov in volitev tega odbora. 8. Volitev stalnega odbora. 9. Nasveti, katere je doposlati vsaj 3 dni pred konferenco c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku.

Izkušnjo za učiteljice ročnih del so napravile gospodične: Josipina Krakar, Pelagija Cesar, Marica Cesar, Josipina Kavšek in A. Muric.

Sankcioniran zakon Zakonski načrt, sklenjen od deželnega zbora goriškega, ki uravnava šolske prispevke iz zapuščin, je dobil najvišje potrjenje.

Drobtine.

K boju zoper tuberkulozo. O naj-novejših določilih državnih uradov glede tuberkuloze se izraža „Zeitschrift des ober-österreichischen Landes - Lehrervereines“: „Zdi se nam, da hoče naša naučna in sanitarna uprava zopet enkrat z vso resnostjo pričeti boj z mlino na veter. To pot so posvetili svojo pozornost onim, ki v čistiljivih šolskih dvoranah hrkajo in pljujejo. Pogubno kugo tuberkulozo mislijo odpraviti s papirnatiimi ukazi in higijeničnimi pljuvalniki. V vsakem razredu in po vseh hodnikih visi nabito črno na belem ali pa rudeče, da je pljuvati z ozirom na zdravstvene razmere prepovedano. Kdo bi se ne smejal? S tako malimi in priprostimi sredstvi hočejo javnosti metati pesek v oči kot bi se bilo bogve kaj zgodilo in ukrenilo. To je že pri nas navada! Zlo, proti kateremu se je tu treba bojevati, ima svoje korenine mnogo globlje, skoro nedogledno globoko za kratkovidne birokratske glave, istotako kot rešitev cehlega socialnega vprašanja. Tuberkuloza je le spremljevalka današnje socialne bede in če v moralnem boju za obstanek, ki ga je kapitalizem povzročil, podjarmivši si delavske sloje, steza svoje kremplje tudi že v višje kroge, smemo tem bolj upati, da se odpró tudi oči in ušesa onih, ki so navadno gluhi in slepi za delavske pritožbe. Da, lahko bi se uspešno bojevali proti tuberkulozi, toda dvomimo, da bi se tega prej poprijeli, dokler se ta kuga tako ne razširi, da se je tudi z denarjem več ne bo mogoče braniti, in bo na zemlji bival oslabeled, shiran rod brez vse moči in vstrajnosti. Pravi način zatiranja, ki so o njem že večkrat pridigali gluhim ušesom in ki ga resno stanovsko časninarstvo ne bo zapustilo, je ta: občna povzdiga delavskega ljudstva v gospodarskem in duševnem oziru, prepoved

delo otrok in mater, zabranitev fizične in moralne propalosti z ustanovitvijo občnih vzgojevalnih zavodov, odstranitev delavskih stiskačev, osemurni delavnik, zdrava stanovanja, cene in zdrave ljudske kuhinje, pospeševanje naravnega življenja, delopust, okrajšanje vojaške službe in človeško ravnanje z vojaki, prireditve dosti velikih bolnišnic, brezplačna zdravniška pomoč, omogočitev pravočasne ustanovitve družinskega življenja in s tem zvezana omejitev prostitucije, povzdiga snaznosti po večjih krajih i. t. d. Specijelno za šole bi bile potrebne: Ne šolske vojašnice, ampak visoki in svetli šolski prostori, zmanjšanje števila učencev, da na 5 m³ prostora pride en učenec, higijenično urejene klopi, trda tla, brez prahu, vsakdanje snaženje in zračenje šolskih prostorov, telesna vzgoja in utrjenje obeh spolov, telovadnice, igrališča, šolska kopaljšča in drsališča, počitniške kolonije za mestne otroke, preskrbljenje potrebnih učencev s hrano in obleko, poraba novih in ne pomazanih učnih pripomočkov in knjig pri vseh učencih, takojšnja odstranitev za tuberkulozo obolelih učencev. Z oglasi, ki so poceni in s samimi svarili se ne doseže prav nič, dokler se masa ljudstva po sedanjem gospodarskem izkoriščevalnem zistemu pehajo v naročje tuberkulozi in dokler bodo obstale tako nezdrave Z ozirom šolske razmere se na nje nam je srčno žal, da je še celo pljuvanje prepovedano“

Okrožnica ljubljanskega knežškofa o razmerju duhovščine do šole in učiteljstva se še vedno po časnikih živahno razpravlja. Dunajski list „Christlich-pädagogische Blätter“ je vprašanja ponatisnil in dobro pripominja, naj bi se posamič obravnavala na shodnih katol. učiteljskih društev. Liberalni in jungovski

listi slutijo seveda v tej okrožnici klerikalno zaroto zoper moderno šolo. Zlasti „Steierische Schul und Lehrer-Zeitung“ kliče vse napredne učitelje na boj proti klerikalnemu nasilstvu. Pri tej priliki tudi izjavlja, da se učiteljstvo pri tem boju ne more zanašati na liberalne in nacionalne poslance, temuč da mu je edina zvesta opora socialna demokracija. „Učiteljski Tovariš“ je to izjavo ponatisnil. Ali se ne bojite zamere, g. Gangl?

Katoliški učiteljski shod. „Zaveza katoliških učiteljskih društev“ priredi letošnje glavno zborovanje v dneh 19., 20., 21. in 22. julija v Lincu. Program obsega: slavnostno službo božjo z govorom, rekviem, dve odborovi seji in zborovanji delegatov, pozdravni večer, dijaški komers, glavno zborovanje, (za člane) in javno slavnostno zborovanje, izlet na parniku v Aschach in Wilhering. Za govornike so odbrani: P. Boissl S. J.; P. Freund, dež. odbornik dr. Gessman, dr. pl. Kralik, deželni glavar Rhomberg, sekcijski svetnik dr. Scheimpflug. Vabila za shod se bodo razpošiljala od 15. maja, karte za udeležnike in nakaznice za stanovanja počeniš z 1. julijem. Vsak vdeležnik plača 5 K, ako se vdeleži izleta s parnikom, sicer 2 K. Prospekti se dobé že sedaj pri Henriku Stadlerju, učitelju v Lincu (Herrenstrasse, Waisenhaus). Udeležnikom je na razpolago 400 prostih stanovanj. — Do konca maja je bilo razposlanih okroglo 4000 vabil.

Če ni križa v šoli. Pred nekim porotnim sodiščem se je primeril slučaj, ki dobro označuje našo dobo. Na zatožni klopi je sedel 18letni mladenič Emil Sandot, na čegar upadlem obrazu so se očevidno javili znaki npravne pokvarjenosti. — Predsednik sodišča ga nagovori: „Sandot, vi ste umorili staro Rosino Ménié, da bi ji vzeli en frank. Bi jo li bili usmrtili, če bi bili vedeli, da dobite pri njej tako

malo?“ Sandot: „Zakaj pa ne? Kaj mi je bilo do tega, dobim li pri starki več ali manj — jaz delam za vsako plačo!“ Predsednik: „Vaša nezaslišana zlobnost mora pretresti vsakogar. Šele 18 let ste stari, pa imate že tako hudodelstvo na vesti. Kdo vas je tega naučil?“ Sandot: „Kaj jaz vem?“ Predsednik: „Priznate li vse, česar ste obtoženi?“ Sandot: „Vse priznam, a se temu smejem.“ Predsednik: „Porotniki izrekó svojo sodbo, jaz spregovorim za vas par besed.“ (Obrne se proti porotnikom): „Gospodje, moj posel je lahek. Obtoženec je vse priznal — braniti ga torej ne morem — vendar hočem dodati temu par misli. Če sodišče zahteva račun od hudodelstev tega obtoženca, mi dovolite, da tudi jaz tirjam račun od obsodbe, ki se ima izreči nad njim. Kako se bo sodba glasila? Ne vem sicer tega, vem pa, da imajo mnogi izmed teh, ki so tu zbrani, večjo krivdo nad seboj, kot ta mladi zločinec. In te krivce vam pokažem. To ste vi sami, ki zastopate občinstvo, človeško družbo, ki se čuti prisiljeno, kaznovati zločine, katerih v svoji pokvarjenosti in malomarnosti ni znala zabraniti. (Razburjenje med množico.) Tu vidim pred seboj podobo Križanega in jo pozdravljam. Visi v sodni dvorani, kjer hudodelca sodite. Prašam vas pa, zakaj ni podobe Križanega v šolah, kamor pošiljate svoje otroke, da bi se česa naučili? Zakaj jih kaznujete pri pogledu na Boga? Zakaj šele zdaj stavite nesrečnemu Sandu podobo Križanega pred oči, ko se ima obsodba nad njim izreči? Če bi bili nesrečneža opozorili nanj v šolski klopi, bi ga zdaj ne videli tukaj na zatožni klopi! Kdo mu je kedaj pripovedoval o duši, o časti, ki jo ima skazovati bližnjemu, kdo mu je pravil o božji ljubezni, o božjem razodetju, o božji zapovedi: Ne vbijaj! Predana je bila njegova duša vsem strastem. Mladenič ej

rastel kakor zver v puštinji, sam sredi družbe, ki ga zdaj hoče kot tigra usmrtiti, čeprav bi ga bila lahka vzgojila v krotko jagnje. — Da, gospodje, vi ste, ki imate krivdo na vesti, vi, ki se hvalite s svojo omiko, a ste pri tem surovi divjaki. Vi, učitelji nrvnosti ki širite med ljudstvom pokvarjenost in se čudite, da potem izvršuje take zločine in hudobije, obsodite mojega klijenta — imate pravico do tega, toda jaz tožim Vas — ker je to moja dolžnost.

Manifestacije proti šolskemu zakonu. Na binkoštno soboto se je vršila v Londonu v Hyde parku velika demonstracija radikalnih učiteljev in njih pristašev proti novemu šolskemu zakonu za London. Ista je prekosila vse dotedanje enake prireditve. Okoli pete ure je izjavil neki policijski uradnik, ki je že večkrat bil prisoten pri takih demonstracijah in ki je že 20 let v službi, da je število udeležencev prekašalo množico demonstrantov pri vseh prejšnjih nastopih. Prisotnih je bilo baje do pol milijona ljudi. Krog 7. ure se je to število še povečalo, ko so došli meščani z zastavami v lepem redu. Nekoliko sto zastav raznih delavskih organizacij je vihralo med nepregledno množico, ki se je bila zbrala krog dvanajst tribun, izza katerih so radikalni politiki gremeli proti „klerikalizmu in reakciji“. Masa je sestojala iz lepo oblečenih meščanov in reda niso nikjer motili. Socijalni demokratje, metodisti, Trade-Unionisti in druge družbe so marširale v vrstah z razvitimi zastavami po cesti. Na oglu palače vojvode Wellingtona, kojega praded je padel v boju proti Cronwellu, je vojvodova družina z voza nevoljno gledala vojsko moderne protestantske Anglije.

Higijenične razmere na naših ljudskih šolah so prišle na dnevni red ob zadnjem zborovanju kranjskega zdravni-

škega društva. Ko se je razpravljalo o ustanovitvi društva za podporo jetičnih ljudij, je izjavil primarij dr. Gregorič sledeče: „Podlaga tega društva je preširoka, zlasti ako bi se društvo zavzemalo le tistih, ki so za jetiko že bolni, da se eruirajo, oddajo v hospice in jim dá sredstva, da se zdravé, ko so vsled zanemarjanja socialne higijene od strani raznih oblastev oboleli. Veliko bolj važen bi bil namen, potom časopisja in predavanj poučevati ljudstvo, da je jetika nalezljiva, pa tudi ozdravljiva bolezen, zlasti pa poučevati ljudstvo, kako se vspešno branimo jetike. Pred časom je v tem društvu govoril o kričečih razmerah po naših šolah, kamor se hodi učiti naš up, naša deca v starosti, ki je najbolj nevarna za nalezenje jetike. Želel je takrat, da bi vsa stvar prišla v javnost, žal pa da je o njegovem govoru prinesel samo en časopis kratko poročilo; od strani deželnega šolskega sveta se pa dozdej ni izvršila še nobena inicijativa k zboljšanju kričečih šolskih razmer. Na vadnici morajo otroci sami brisati prah in on se je uprl, da bi njegova otroka to delala, kar bije higijeni v obraz. Ravnatelj te šole pak se je izrazil, da je to zahteva šolskih statotov, in prepustil to zadevo inštančni poti. Po naših šolah vladajo res tako strahovite razmere, da moramo vse moči zastaviti, da se iste odpravijo. Tu ima naše društvo polja dovolj za plodono delovanje. Ministerski ukaz glede šol ima mej drugimi tudi določbo, da morajo biti tla iz trdega lesa. Razen par šol imajo vse mehka tla s široko zijajočimi špranjami, kjer se nabira prah in vsa mogoča nesnaga. Istotako je vse polno nedostatkov pri ventilacijah, pečeh, kurjavi itd., a učitelji molčé, telovadnih prostorih itd., c. kr.

dež. šolski svet molči, poklicani faktorji molčé, vlada molči, vse molči in se ne gane. Profilaksa je prvi pogoj uspešnega boja proti nalezljivim boleznim in to udejestvovati bi bilo pač ceneje, kakor reševati žrtve zanemarjene socijalne higijene. Želi, da se društvo vendar enkrat krepko zavzame, da se odpravijo neznosne šolske razmere, da se vsa stvar spravi v javnost, drugače hoče sam sklicavati ljudske shode, na katerih bode stariše pozival k štrajku. Pri tem delu se morajo prenehati vsi obziri in žalostno le je, da poklicani faktorji iz samih obzirov molčé. Ces. kr. šolski svet se naj vendar enkrat gane in naj pokaže vsaj voljo, da mu je res ležeče na blagru naše dece. Predsednik odgovori, da c. kr. šolski svet zato molči, ker vzrok teh higijeničnih nedostatkov leži v stavbi in te premeniti bi povzročilo toliko stroškov, da bi jih ne bilo mogoče zmoči. Zelo ojstra obsodba naših modernih šolskih naprav!

Blagoslovljenje šolske zastave „Šolskega doma“. — V nedeljo dne 7. t. mes. izvršilo se je ob 10. uri predpoludne v podružni cerkvi sv. Ivana v Gorici slovesno blagoslovljenje šolske zastave „Šolskega doma“, katero je darovala neimenovana oseba tem učnim zavodom. Te izvanredne slovesnosti vdeležila se je šolska mladina z učiteljstvom na čelu in pa mnogo drugih goriških Slovencev.

Zastavo je blagoslovil velečastiti gospod Alojzij Kovačič. Pred blagoslovom zastave imel je omenjeni gospod kratek, a jedrnat govor, v katerem je razložil šolski mladini pomen njene šolske zastave. Temu govoru sledilo je blagoslovljenje zastave, pri katerem je kumovala velespoštovana gospa Hrovatinova. Blagoslovu je sledila sv. maša z blagoslovom. Med sv. mašo so prav lepo pele gojenke višjih razredov pod spretnim vodstvom veleč. gospoda mestnega župnika Ivana Kokošarja, ki je spremljal petje z orgljami. — Po dokončanem cerkvenem opravilu podala se je šolska mladina v sprevedu z odkrito zastavo v učne zavode. S tem je bila zaključena prelepa svečanost.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo dne 17. vel. travna v Gorici zborovanje, pri katerem se je razpravljalo o različnih društvenih zadevah. — Dne 29. vel. travna ob 7. uri je bila na Kostanjevici sv. maša zadušnica za rajne člane. Dne 14. junija ob 10. uri predp. je predavala predsednica o metodiki, dne 22. junija ob 6. uri zvečer pa o didaktiki. — Občno zborovanje bode dne 24. junija ob 5. uri popoldne. — One slovenske učiteljice, katere se mislijo udeležiti trodnevnih duhovnih vaj koncem meseca avgusta, naj pošljejo predsednici 6 K do 15. junija.

M. H. W.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.
